

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ČETVRTI ODJEL

PREDMET ZAHIROVIĆ I DRUGI protiv BOSNE I HERCEGOVINE

*(Aplikacije br. 4954/15, 7294/15, 7311/15, 7356/15, 7419/15, 7434/15 i
10758/15)*

PRESUDA

STRASBOURG

16.10.2018. godine

Ova presuda je konačna, ali su u njoj moguće uredničke izmjene.

U predmetu Zahirović i drugi protiv Bosne i Hercegovine,

Evropski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasijedajući kao odbor u slijedećem sastavu:

Carlo Ranzoni, *predsjednik*,

Faris Vehabović,

Péter Paczolay, *sudije*,

i Andrea Tamietti, *zamjenik registrara Odjela*,

nakon vijećanja na sjednici zatvorenoj za javnost, dana 25.09.2018. godine,

donio je slijedeću presudu koja je usvojena navedenog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na osnovu sedam aplikacija protiv Bosne i Hercegovine (br. 4954/15, 7294/15, 7311/15, 7356/15, 7419/15, 7434/15 i 10758/15) koje su prema članu 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda („Konvencija“) Sudu podnijeli državljani Bosne i Hercegovine, gosp. Mujo Zahirović, gđa Nedžvija Mandara, gosp. Miralem Mustajbegović, gosp. Nihad Hrnjica, gosp. Zijad Džugum, gđa Đevada Hodžić i gosp. Fadil Pandžo („aplikanti“), između 13.01.2015. i 23.02.2015. godine.

2. Aplikante je zastupala gđa H. Kapetan, advokat iz Travnika. Vladu Bosne i Hercegovine („vlada“) zastupala je njena zastupnica, gđa. B. Skalonjić.

3. Aplikanti se žale zbog neizvršavanja pravomoćnih domaćih presuda donesenih u njihovu korist.

4. Dana 7.09.2016. godine vlada je obaviještena o ovim aplikacijama.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI SLUČAJA

5. Aplikanti su rođeni 1968., 1960., 1966., 1962., 1959., 1955., odnosno 1954. godine, a žive u Novom Travniku, odnosno Bugojnu, u Bosni i Hercegovini.

6. U sedam presuda Općinskog suda u Travniku i Općinskog suda u Bugojnu, od 19.01.2007., 15.05.2008., 19.01.2006., 28.10.2011., 2.02.2009., 1.09.2009., odnosno 9.04.2004. godine, poslodavcima aplikantata, dva preduzeća koja proizvode oružje i vojnu opremu, naređeno je da aplikantima isplate različite novčane iznose na ime neisplaćenih

naknada iz radnog odnosa zajedno sa zakonskom zateznom kamatom, te troškove postupka. Presude su postale pravosnažne dana 24.08.2007., 15.05.2008., 19.01.2006., 26.11.2011., 20.08.2009., 13.10.2009., odnosno 13.04.2005. godine.

7. Zahtjevi aplikanata za pokretanje stečajnog postupka odbijeni su 27.05.2010., odnosno 14.02.2011. godine, jer je Federalno ministarstvo energije uskratilo saglasnost (vidi tačku 14. dalje u tekstu). Prema tome, u skladu sa Zakonom o stečaju iz 2003. godine, Federacija Bosne i Hercegovine je postala odgovorna za dugove poslodavaca aplikanata (vidi tačku 14. dalje u tekstu).

8. Općinski sud u Sarajevu donio je rješenja o izvršenju dana 09.11.2011., 21.02.2012., 17.04.2012., 25.04.2012., 05.07.2012., 27.03.2012., odnosno 09.08.2012. godine, u kojima je Federacija Bosne i Hercegovine označena kao dužnik. Rješenja su dostavljena nadležnoj banci i upisana na listu tereta federalnog budžeta.

9. U nekoliko navrata nakon toga banka je obavijestila nadležne sudove da izvršenje nije moguće budući da su budžetska sredstva za tu namjenu već potrošena.

10. Aplikanti su se žalili zbog neizvršavanja presuda Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine („Ustavni sud“).

11. Dana 17.03.2015. godine (odluka br. AP 2892/13) Ustavni sud je utvrdio povredu člana 6. stav 1. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju u slučajevima aplikanata zbog produženog neizvršavanja pravosnažnih presuda donesenih u njihovu korist. Naredio je vladi Federacije Bosne i Hercegovine da poduzme neophodne korake kako bi u razumnom roku osigurala isplatu svoga duga koji proizlazi iz pravosnažnih presuda. Iako su aplikanti podnijeli zahtjev za nematerijalnu štetu, Ustavni sud im nije dosudio odštetu.

12. Slijedećih datuma 2017. godine, u potpunosti su izvršene pravosnažne presude u korist aplikanata:

- (i) 10.01.2017. u odnosu na gosp. Muju Zahirovića;
- (ii) 09.01.2017. u odnosu gđu Nedžviju Mandara;
- (iii) 13.04.2017. u odnosu na gosp. Miralema Mustajbegovića;
- (iv) 17.01.2017. u odnosu na gosp. Nihada Hrnjicu;
- (v) 11.01.2017. u odnosu na gosp. Zijada Džuguma;
- (vi) 17.01.2017. u odnosu na gđu Đevadu Hodžić; i
- (vii) 13.04.2017. u odnosu na gosp. Fadila Pandžu.

Isplate izvršene u korist aplikanata uključuju i troškove izvršnog postupka.

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO

A. Zakon o izvršnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine iz 2003. godine

13. Zakon o izvršnom postupku iz 2003. godine, „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ (SN FBiH) br. 32/03, 52/03, 33/06, 39/06, 39/09, 35/12 i 46/16) propisuje ograničenje izvršenja pravomoćnih presuda protiv Federacije Bosne i Hercegovine i kantona: one se izvršavaju samo u okviru iznosa sredstava osiguranih za tu svrhu u federalnom i kantonalnim budžetima koji ne može biti manji od 0,3% ukupnog budžeta (član 138. stavovi 3. i 6.). Izvršenje se obavlja hronološkim redoslijedom prema datumu kada presude postanu konačne. Na ove zahtjeve ne primjenjuje se zakonski period zastare (član 138. stav 5.).

B. Zakon o stečajnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine iz 2003. godine

14. Član 5. Zakona o stečajnom postupku iz 2003. godine (SN FBiH, br. 29/03, 32/04, 42/06 i 4/17), propisuje da se naredba o stečaju protiv proizvođača oružja i vojne opreme može donijeti samo uz saglasnost Ministarstva energije. Ako Ministarstvo uskrati saglasnost, Federacija Bosne i Hercegovine postaje odgovorna za dugove poduzeća.

PRAVO

I. SPAJANJE APLIKACIJA

15. S obzirom na njihov zajednički činjenični i pravni kontekst, Sud je odlučio spojiti ovih sedam aplikacija u skladu s pravilom 42. stav 1. Pravila Suda.

II. NAVODNA POVREDA ČLANA 6. STAV 1. KONVENCIJE I ČLANA 1. PROTOKOLA BR. 1 UZ KONVENCIJU

16. Aplikanti se žale na neizvršavanje pravosnažnih domaćih presuda donesenih u njihovu korist. Oni se pozivaju na član 6. stav 1. Konvencije i član 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

Član 6. stav 1. u relevantnom dijelu glasi:

Član 6.

„Prilikom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ... svako ima pravo na ...sudeње u razumnom roku....pred ...sustom“

Član 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju glasi:

„Svaka fizička i pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen njegove imovine osim kada je to u javnom interesu i u skladu s uslovima propisanim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnim kako bi regulisala korištenje imovine u skladu s općim interesom ili kako bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.“

17. Vlada je osporila tu tvrdnju.

A. Dopuštenost*1. Mogu li aplikanti tvrditi da su „žrtve“*

18. Iako tužena država nije pokrenula pitanje u pogledu nadležnosti Suda *ratione personae*, to pitanje zahtijeva da ga Sud razmotri *ex officio* (vidi *Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine* [VV], br. 27996/06 i 34836/06, tačka 27., ESLJP 2009).

19. Sud ponavlja da odluka ili mjera u korist aplikanta u načelu nije dovoljna da on izgubi status žrtve osim ako domaće vlasti priznaju navodnu povredu i pruže mu primjerenu i dovoljnu nadoknadu (vidi *Scordino protiv Italije (br. 1)* [VV], br. 36813/97, tačke 180. i 193., ESLJP 2006-V). Naknada koju pruže domaće vlasti mora biti primjerena i dovoljna (vidi *Kudić protiv Bosne i Hercegovine*, br. 28971/05, tačka 17., 9.12.2008.). Iako je tačno da su domaće vlasti izričito priznale povredu koja se navodi u predmetnom slučaju, aplikanti nisu mogli dobiti bilo kakvu naknadu zbog kašnjenja u izvršenju tih presuda (vidi tačku 11. gore u tekstu). Stoga oni i dalje mogu tvrditi da su žrtve u smislu člana 34. Konvencije u vezi sa periodom tokom kojega su presude bile neizvršene (vidi *Runić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 28735/06 i 26 drugih, tačka 16., 15.11.2011.).

2. Ostali osnovi nedopuštenosti

20. Sud zapaža da aplikacije nisu očigledno neosnovane u smislu člana 35. stav 3. (a) Konvencije, kao i da nisu nedopuštene niti po bilo kojem drugom osnovu. Stoga se moraju proglasiti dopuštenima.

B. Meritum

21. Aplikanti tvrde da je došlo do povrede njihovih prava iz Konvencije, premda su pravomoćne presude o kojima je riječ u međuvremenu izvršene, s obzirom na vrijeme tokom kojeg te presude nisu bile izvršene.

22. Vlada navodi da je određeno kašnjenje u izvršenju domaćih presuda o kojima je riječ bilo neophodno. Vlada Federacije bila je suočena sa velikim brojem pravosnažnih presuda i nije ih mogla odjednom sve izvršiti, a da ne ugrozi svoju makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost.

23. Opća načela koja se odnose na neizvršavanje domaćih presuda utvrđena su u predmetu *Jeličić protiv Bosne i Hercegovine* (br. 41183/02, tačke 38.-39., ESLJP 2006-XII). Sud je naročito smatrao da vlasti ne mogu navoditi nedostatak sredstava kao opravdanje za neplaćanje duga po presudi (vidi također, *Spahić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 20514/15 i 15 drugih, tačka 25., 14.11.2017., te *Kunić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 68955/12 i 15 drugih, tačka 26., 14.11.2017.). Ipak, kašnjenje u izvršenju presude može biti opravdano u određenim okolnostima, ali kašnjenje ne može biti takvo da ugrožava suštinu prava zaštićenog članom 6. stav 1. (vidi *Burdov protiv Rusije*, br. 59498/00, tačka 35., ESLJP 2002-III, i *Teteriny protiv Rusije*, br. 11931/03, tačka 41., 30.06.2005.).

24. Osim toga, Sud naglašava da nemogućnost izvršenja pravosnažne presude u korist aplikanta predstavlja uplitanje u njegovo pravo na mirno uživanje imovine, kako propisuje prvi stav člana 1. Protokola br. 1 (vidi, među ostalim izvorima, *Burdov*, citiran gore, tačka 40.; *Jasiūnienė protiv Litvanije*, br. 41510/98, tačka 45., 6.03.2003.; i *Voytenko protiv Ukrajine*, br. 18966/02, tačka 53., 29.06.2004.).

25. Sud zapaža da domaće presude koje su predmet razmatranja u ovom slučaju nisu bile izvršene između četiri i više od pet godina. Slična kašnjenja su se u ranijim slučajevima smatrala prekomjernim (vidi *Spahić i drugi*, citiran gore, tačka 30.; *Runić i drugi*, citiran gore, tačka 21.; i *Jeličić*, citiran gore, tačka 40.). Sud ne vidi razloga da odstupi od te prakse.

26. Prema tome, Sud smatra da je u predmetnom slučaju došlo do povrede člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

III. PRIMJENA ČLANA 41. KONVENCIJE

27. Član 41. Konvencije propisuje:

„Ukoliko Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije ili njenih Protokola, te ukoliko zakonodavstvo visoke ugovorne strane o kojoj je riječ omogućuje samo djelomično obeštećenje, Sud će, po potrebi, odrediti pravičnu naknadu oštećenoj strani.“

A. Odšteta

28. Aplikanti potražuju svaki po 1.500 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

29. Vlada navodi da bi utvrđenje o povredi predstavljalo dovoljnu pravičnu naknadu za aplikante.

30. Sud prihvata da su aplikanti pretrpjeli duševnu bol, tjeskobu i frustraciju zbog propusta tužene države da izvrši pravosnažne domaće presude u njihovu korist. Vršeci svoju ocjenu na pravičnoj osnovi kako to nalaže član 41. Konvencije, Sud dosuđuje svakom od aplikanata po 1.000¹ eura na ime nematerijalne štete, kao i svaki porez koji im se može zaračunati.

B. Troškovi i izdaci

31. Aplikanti potražuju svaki po 627,99 eura za troškove i izdatke koje su imali u postupcima pred Ustavnim sudom i pred ovim Sudom. Osim toga, gosp. Mustajbegović i gosp. Pandžo potražuju 248,23 odnosno 187,51 eura za troškove i izdatke koje su imali u domaćem izvršnom postupku.

32. Vlada smatra da su potraživani iznosi prekomjerni i neopravdani.

33. Prema praksi Suda, aplikant ima pravo na nadoknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj je pokazano da su oni stvarno nastali, da su bili neophodni i da je njihov iznos opravdan (vidi, npr., *Iatridis protiv Grčke* (pravična naknada) [VV], br. 31107/96, tačka 54., ESLJP 2000-XI). To znači da ih je aplikant platio ili da ih je dužan platiti u skladu sa zakonskom ili ugovornom obavezom, te da su oni bili neizbježni kako bi se spriječile utvrđene povrede ili da bi se dobilo obeštećenje. Sud zahtijeva račune i fakture po stavkama koje su dovoljno detaljne kako bi mu omogućile da utvrdi u kojoj mjeri su navedeni zahtjevi ispunjeni (vidi *Maktouf i Damjanović protiv Bosne i Hercegovine* [VV], br. 2312/08 i 34179/08, tačka 94., ESLJP 2013. (izvaci)).

34. U predmetnom slučaju, s obzirom na dokumente koje ima u svom posjedu i navedene kriterije, Sud smatra opravdanim dosuditi svakom od aplikanata iznos od 500 eura za sve troškove koje su imali na domaćem nivou pred Ustavnim sudom, te pred ovim Sudom. Kada je riječ o

¹ Isti iznos dosuđen je u presudi *Spahić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 20514/15 i 15 drugih, tačka 38., 14.11.2017., te u presudi *Kunić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 68955/12 i 15 drugih, tačka 40., 14.11.2017.

troškovima nastalim u domaćem izvršnom postupku koje potražuju gosp. Mustajbegović i gosp. Pandžo, Sud zapaža da su u međuvremenu, nakon što su podnijeli zahtjeve za troškove i izdatke, pravosnažne presude u njihovu korist u cijelosti izvršene. Isplate koje su izvršene u njihovu korist uključivale su i naknadu troškova nastalih prilikom izvršnog postupka (vidi tačku 12. gore).

C. Zatezna kamata

35. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata zasniva na najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ NAVEDENIH RAZLOGA, SUD JE JEDNOGLASNO

1. *Odlučio* spojiti aplikacije;
2. *Proglašava* aplikacije dopuštenima;
3. *Utvrdjuje* da je došlo do povrede člana 6. Konvencije;
4. *Utvrdjuje* da je došlo do povrede člana 1. Protokola br. 1 uz Konvencije;
5. *Utvrdjuje*
 - (a) da tužena država, u roku od tri mjeseca, ima isplatiti svakom aplikantu slijedeće iznose, pretvorene u valutu tužene države prema tečaju na dan izmirenja:
 - (i) 1.000 EUR (hiljadu eura), te svaki iznos poreza koji se može zaračunati, na ime nematerijalne štete;
 - (ii) 500 EUR (petsto eura), te svaki iznos poreza koji se aplikantima može zaračunati, na ime troškova i izdataka;
 - (b) da će se od isteka navedenog roka od tri mjeseca do izmirenja na navedene iznose plaćati obična kamata po stopi jednakoj najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke u periodu neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
6. *Odbija* preostali dio zahtjeva aplikanata za pravičnu naknadu.

Sačinjeno na engleskom jeziku i dostavljeno u pisanoj formi dana 16.10.2018. godine u skladu s pravilom 77. stavovi 2. i 3. Pravila Suda.

Andrea Tamietti
zamjenik registrara

Carlo Ranzoni
predsjednik